

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΛΗΘΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1938

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
42 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 42
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. ΠΡΕ. Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΓΘΕΤΗΕ

ΦΑΟΥΣΤ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ (*)

Μετάφραση: ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ι. ΛΑΜΨΑ

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ (Συνέχεια)

ΚΗΠΟΣ ΓΙΑ ΔΙΔΑΣΚΕΔΑΣΕΙΣ

· Ήλιος τῆς Αύγῆς

Ὁ Αὐτοκράτορας καὶ οἱ αὐλικοί του, ἄντρες καὶ γυναῖκες. Ὁ Φάουστ κι' ὁ Μεφιστοφελῆς εὐπρεπισμένοι, ἀνεπιτήδευτοι, ντυμένοι σύμφωνα μὲ τὴ συνήθεια, κι' οἱ δύο γονατιστοί.

Φάουστ

Ρήγα, σχωρᾶς τὸ ἀστεῖο τῆς φωτιᾶς;

Αὐτοκράτορας

(*γνέφοντάς τους νὰ σηκωθοῦν*).

Μοῦ ἀρέσουν τέτοια ἀστεῖα! ¹ Μονομιᾶς σὲ πύρινη εἶπα σφαῖρα πὼς βρισκόμουν κι' ὁ Πλούτωνας πὼς ἤμουν φανταζόμενον. Στούς βράχους ἦταν μιὰ ἄβυσσο, σκοτάδι καὶ κάρβουνα γεμάτη, μὰ στὸν Ἄδη αὐτὸν φλογίτσες καίγαν. Λίγο ἀκόμα κι' ἀρχίζουν ἀπὸ κάθε τοῦ Ἄδη στόμα χιλιάδες ἄγριες φλόγες νὰ φουντώνουν, πού ὀλόϊσα τοῦ ψήλου ἔτιναζόνταν καὶ σὲ ἓνα θόλο ἀπάνωθε ἔνωνόνταν. Μιὰ γλώσσα ἀπ' τὴν κορφή του ἔξεχυνόταν, ὅπου ἀστραφτε καὶ πάλιν ἔχανόταν. Στίς πύρινες κολόνες ἀπ' τὴ μπάντα μακριές λαοῦ σειρὲς ὄλο ἐκινιόνταν, μπροστὰ γιὰ νάρθουν πιότερο, ἐσπρωχόνταν καὶ ζήτη ἐκράζαν, ὅπως κάνουν πάντα. Καμπόσους τῆς αὐλῆς μου ἐδιάκρινα ἄντρες, ρήγευα σὲ μύριες σαλαμάντρες! [τρεις,

Μεφιστοφελῆς

Σωστό εἶναι αὐτό! Γιατὶ ὄλα τὰ στοιχεῖα ἀπόλυτα ἐχτιμοῦν τὴ βασιλεία. Ἐπάκοη τὴ βρῆκες τὴ φωτιά· νὰ πέσης στὸ γιαλό, πού ἄγριος λυσσᾶ! Μόλις πατήσης κάτω στὸ βυθό, κύκλο θὲ νάϊδης γύρω σου λαμπρό. Θὰ ἰδῆς κύματα πράσινα, ἀλαφρά, μὲ γύρους ὀλοπόρφουρους ¹ νὰ χτίζουν γιὰ σένα κατοικία ἐξωτικιά. Ὅπου κι' ἂν πᾶς, μαζί σου θὰ βαδίζουν τὰ ὄραϊα τὰ παλάτια. Θὲ νὰ κλειοῦνε κι' οἱ τοῖχοι των γλυκειᾶ ζωῆν ἀκόμα, ὅπου μὲ ὄρμη σαίτας θὰ κυλοῦνε παντοῦ. Καὶ μὲ ἀνοιχτό θὰ ὄρμουν τὸ στόμα τῆς θάλασσας τὰ θάματα κοντά σου τὴ λάμψη νὰ θαμάζουν τὴ γλυκειά σου. Θάρθουν κοντά, μὰ μέσα δὲ θὰ μπαίνουν. Πολύχρωμοι, χρυσόλεποι σκορπιοὶ τριγύρω σου γοργοὺς χοροὺς θὰ σταίνουν. Θὰ χάσκουν τὰ σκυλλόψαρα κι' ἐσὺ μπροστὰ των θὰ γελάς. Ὅσους κι' ἂν τώρα μαγεύης στὴν αὐλή σου, γιὰ τὴν ὄρα ποτέ σου τόσο πλήθος δὲ θὲ νάϊδες. Μὰ πιὸ δμορφο θὲ νάχης, Ρήγα, κάτι!

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο.

1. Ὡς πρὸς τὴν ἀντίληψη τοῦ Αὐτοκράτορα γιὰ τὴν πυρκαϊά δὲς καὶ Εἰσαγωγή, σελ. 14, στήλη β'.

1. Ὁ φωτισμένος γύρος τῶν πράσινων κυμάτων παίρνει τὸ συμπληρωτικὸ πορφυρὸ χρῶμα.

Περίεργες σιμά θάρθουν Νεράϊδες
στο δλόδροσο κι' ώραϊο σου παλάτι.
Οί νιότερες δειλές κι' επιθυμιάρες,
καθώς τὰ ψάρια, πάντα παιγνιδιάρες,
οί άλλες ξυπνιές. Μὰ σάν τὸ μάθη ἀκόμα
κι' ἡ Θέτιδα, τὸ χέρι καὶ τὸ στόμα
στο δεύτερο Πηλέα¹ θὰ προσφέρῃ
κι' ἀμέσως ἔδρα στοῦ Ὀλυμποῦ τὰ μέρη...²

Αὐτοκράτορας

Τὰ μέρη αὐτὰ τὰ εὐάερα τὰ ἀφηνῶ
σὲ ἔσένα. Ὅσο γιὰ μέ, στο θρόνο ἐκεῖνο
νωρίς θὲ νὰ ἀνεβῶ, καθὼς τὸ κρίνω.³

Μεφιστοφελῆς

Ἀφέντη, ὀρίζεις τώρα πιά τὴ γῆ.

Αὐτοκράτορας

Ποιὰ τύχη σέχει φέρει ἐδῶ καλὴ
ἀπὸ τίς χίλιες νύχτες καὶ τὴ μιά;
Τῆς Σαχραζάτ⁴ ἂν μοιάζης στὰ μυαλά,
τὴν πιὸ μεγάλη χάρη θὰ σοῦ δόσω.
Μὰ νάεισαι πάντοτε ἔτοιμος ὡστόσο,
σάν βλέπης, σὲ ἀηδία πὼς μέ βαίνει
ἐτούτη ἐδῶ ἡ ζωὴ ἢ συνειθισμένη.⁵ —
πράμα συχνά σὲ ἐμένα ποῦ συμβαίνει.

Αὐλάρχης

(μπαίνοντας βιασικὰ).

Δὲν πίστευα ποτέ, σ' αὐτὰ τὰ μέρη
πὼς εἶδηση σάν τούτη θάειχα φέρει,
ποῦ μοναχὸ μέ ἀναγαλλιάζει
κι' ἐμπρός σου πιά μέ ἐνθουσιάζει!
Ὁ κάθε μας λογαριασμὸς
εἶναι πιά, Ρήγα, ἐξωφλημένος,
τῶν τοκογλύφων ὁ στρατὸς
εἶναι κι' αὐτὸς πιά πληρωμένος.
Ἀπ' τὰ μαρτύρια τοῦ Ἄδη ἔχω γλιτώσει,
στὸν οὐρανὸ χάρὰ δὲ θάειναι τόση!

Στρατάρχης

(ποὺ μπαίνει κι' αὐτὸς βιασικὸς).

Προκαταβλήθηκε ὁ μιστὸς,
μένει στὴ θέση του ὁ στρατὸς,
ὁ μισθοφόρος ξαναζῆ
κι' ὁ κάπηλας κι' οἱ νιές μαζί!

Αὐτοκράτορας

Τί χαρωπὴ πούειναι ἡ θωριά σας!
Τὸ στήθος πόσο ἔχει φουσκώσει!
Τί βιά πούχουν τὰ βήματά σας!

Θησαυροφύλακας

(πούρχεται κι' αὐτὸς στὸ μεταξὺ).

Ρῶτα ἐκεινούς, ποῦ τόχουν κατορθώσει!

Φάουστ

Στὸν Καγκελάρη ἀρμόζει νὰ μιλήσῃ.

1. Κολακεία στὸ Ρήγα, ὅπως εἶναι δὰ καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ ὁμιλία τοῦ Μεφιστοφελῆ.

2. Θὰ τὸν κάμῃ τὸ Ρήγα ἀθάνατο.

3. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψη τῶν Ρωμαίων γιὰ τοὺς αὐτοκράτορες τῶν, πὼς, πεθαίνοντας, ἐγίνονταν θεοί.

4. Ἡ ἡρωίδα τῶν «Χίλιων καὶ μιᾶς νυχτιῶν» (Ἡ Χαλιμά).

5. Γιατί ὁ Ρήγας φαντάζεται, πὼς ἀνήκει σὲ κόμο ἄνωτερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Καγκελάριος

(πούρχεται ἀργά, ἀργά).

Ποῦ στὰ στερνά του τόσο ἔχει εὐτυχήσει! —
Ἄκουστε, τί μᾶς λέει τὸ σοβαρὸ
ἐτούτο τὸ χαρτί, ποῦ τὸ κακὸ
τὸ διώχνει καὶ μᾶς φέρνει τὸ καλὸ!

(Διαβάζει).

«Καθένας, ποῦ θελήσῃ, ἄς τὸ γνωρίζῃ:
Κορῶνες τὸ παρὸν χίλιες ἀξίζει.
Γιὰ ἐνέχυρό του κείνται ἀσφαλισμένα
στὴ χώρα τοῦ Ρηγὸς πλούτη θαμμένα.
Ὁ θησαυρὸς εὐτὺς θὰ ξεθαφθῇ
καὶ κάλυμμα θὰ γίνῃ στὸ χαρτί.»

Αὐτοκράτορας

Ἐγκλημα νοιώθω, ἀπάτη τρομερὴ!
Πὼς βρέθη αὐτοῦ τοῦ Ρήγα ἡ ὑπογραφή;
Φωτιά πρέπει τὸν ἔνοχο νὰ κάψῃ.

Θησαυροφύλακας

Θυμήσου! Ὁ ἴδιος τόχεις ὑπογράψει
τὴ νύχτα αὐτὴ, ποῦ ὁ Πάν ἦσουν στ' ἀστεία.
Ὁ Καγκελάρης σίμωσε κοντά σου
μὲ μᾶς καὶ σοῦειπε: «Δὸς στὴν Ἀφεντιά
χάρὰ καὶ στὸ λαὸ τὴ σωτηρία [σου
ἐτούτη τὴ γιορτὴ μὲ δυὸ πεννιές!]
Ἐκάμανε χιλιάδες στὸ λεπτό
σάν τὴ δικιά σου εὐτὺς ὑπογραφές.
Γιὰ νάϊδουν ὅλοι ἀμέσως τὸ καλὸ,
εὐτὺς σφραγίσασαμε ὅλη τὴ σειρά.
Τῶν δέκα, τῶν πενήντα κι' ἑκατὸ
χαρτιά ἔχομε ἐτοιμάσει μιὰ χάρὰ.
Δὲ φανταζόστε, πόση ἀναγαλλιά
νοιώθει ὁ λαός. Ἡ πόλη σου, ἡ νεκρὴ
ἀπὸ τὴ μούχλα, τώρα ξαναζῆ
καὶ μέσα στὴ χάρὰ πιά κολυμπᾷ.
Καὶ πρῶτα τὸ ὄνομά σου ἔφερνε γλύκα,
ποτὲς ὅμως δὲν τόϊδαν μὲ ὄση τώρα.
Τὰ γράμματα περσεύουν γιὰ τὴν ὥρα
τοῦ Ἀλφάβητου! Σωστὸ πιά «ἐν τούτῳ νί-
σὲ τοῦτο τὸ χαρτί βρήκαν ξανά!» [κα >

Αὐτοκράτορας

Καὶ γιὰ χρυσάφι ὁ κόσμος τὸ περνᾷ;
Μὲ αὐτὰ μισθοδοτοῦν στρατὸ κι' Αὐλὴ;
Ἄν κι' ἀπορῶ, πολὺ μὲ εὐχαριστεῖ.

Αὐλάρχης

Πετάξαν πιά καὶ πὼς νὰ μαζευτοῦνε!
Γοργά, σάν ἀστραπὴ, κυκλοφοροῦνε.
Ὁλάειναι τὰ σαράφικα ἀνοιχτά,
ἀλλάζουν μὲ χρυσάφι τὰ χαρτιά,
μὲ κάποια μόνον ἔκπτωση μικρὴ.
Στὸν κάπηλα ἀπὸ κεῖ καὶ στὸν ψωμᾶ
καὶ στὸ χασάπη τρέχουνε γοργά.
Θαρρεῖς ὁ μισὸς κόσμος στὸ φαῖ

1. Γιατί ἔχουν ἀξία καὶ φτάνουν μόνο τὰ γράμματα, ἀπ' τὰ ὁποία γίνεται τὸ ὄνομα τοῦ Ρήγα.

2. Ὅπως ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἐνίκησε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ σταυροῦ (ποῦ τὸν εἶδε στὸν οὐρανὸ μὲ τὴν ἐπιγραφή «Ἐν τούτῳ νίκα»), ἔτσι κι' οἱ ὑπῆκοοι τοῦ Ρήγα θὰ ἀπολάβουν κάθε εὐτυχία μὲ τὰ χαρτιά αὐτά.

ἔχει τὸ νοῦ του. Κι' ὁ ἄλλος πιά ὁ μισὸς
 μὲ ρούχα πάει καινούρια κουμιστός.
 Κόβει ὁ ψωμάς κι' ὁ ράφτης ὄλο ράβει.
 « Ζήτω τοῦ Ρήγα » λέν, τὸ γλέντι ἀνάβει.
 Παντοῦθε ψήνουν, βράζουν καὶ σουβλίζουν,
 πιάτα, ποτήρια ἀκούς παντοῦ νὰ τρίζουν.

Μεφιστοφελῆς

Ἐκειός, πού μοναχὸς περιδιαβάζει,
 τὴν πιὸ ὁμορφὴ θεὴ νάϊδη, τὴν πιὸ ἀφράτη,
 ὠραία στολισμένη τόνα μάτι
 νὰ κρύβη μὲ βεντάλια ἀπὸ παγῶνι
 καὶ τὸ ἄλλο στὰ χαρτιά αὐτὰ νὰ στηλώνη
 χαμογελώντας. Θάβειναι πιά δική σου
 πιὸ γλήγορα μὲ δαύτα παρὰ μὲ ὄλη
 τὴν τόση ρητορεία τὴν ἑυπνή σου.
 Μαζί της δὲ θὰ σαίρνη πορτοφόλι,
 στὸν κόρφο της χωράει δὲ τὸ χαρτάκι
 κι' ὠραία πάει σιμὰ στὸ ραβασάκι.
 Στὴ Σύνοψη μ' εὐλάβεια κι' ὁ παπὰς
 θὰ τὸ κρατᾷ. Ὁ στρατιώτης μονομιᾶς,
 γιὰ νάβειναι πιὸ ἀλαφρὸς, θὰ ξελαργάρη
 ἀπὸ ὄσα ἔχει χρυσάφι τὸ ζουνάρι.¹
 Συμπάθα, Ρήγα, ἂν τέτοιο ἔργο σπουδαῖο
 μὲ αὐτὰ τὸ ταπεινῶν, πού σοῦ λέω.

Φάουστ

Τῶν θησαυρῶν σου τὸ ἄπειρο τὸ πλῆθος,
 πού καρτεράει στῆς γῆς μέσα τὸ βύθος
 θαμμένο ἐδῶ στὶς χώρες σου, ὄλο μένει
 ἄχρηστο, Ρήγα. Ἡ σκέψη ἢ πιὸ ἀσκημένη
 δὲν τὸ χωρεῖ. Μὰ κι' ὄσο κι' ἂν ὑψώση
 κι' ἢ πλούσια φαντασία τὰ φτερά της,
 θὰ κουραστῆ, χωρὶς νὰ τὸ σιμῶση.
 Μὰ πνεῦμα, πού τὴ φύση στὰ ἔγκατά της
 τὴ νοιώθει, μπορεῖ στὸ ἄπειρο νὰ δίνη
 πάντα ἄπειρη κι' ἀκέρια ἐμπιστοσύνη.

Μεφιστοφελῆς

Χαρτάκι ἀντὶ χρυσάφι εἶναι εὐκολία,
 τί ξαίρεις, πόσο χρήμα, φίλε μου, ἔχεις.
 Παζάρεμα πιά κι' ἀλλαγμα εἶναι ἀστεία,
 κρασί καὶ νιὲς γλεντᾶς, χωρὶς νὰ τρέχης.
 Θεὸς μέταλλο, ὁ σαράφης εἶναι ἐμπρός σου
 κι', ἂν λείψη, σκάβεις κι' ἔχεις μοναχὸς σου.
 Ποτήρια κι' ἀλυσίδες πλειστηριάζεις,
 γιὰ τὸ χαρτί σου κάλυμμα εὐτὺς ἔχεις
 κι' ἐκειόν, πού τὸ ἀνεγέλα, τὸν ντροπιάζεις.
 Συνήθεια ἂν γίνη, σὲ ἄλλο δὲν προσέχεις.
 Χαρτί πιά καὶ χρυσάφι ἐδῶ στὴ χώρα
 τοῦ Ρήγα θάβειναι μπόλικα ἀπὸ τώρα.

Αὐτοκράτορας

Μέγα καλὸ χρωστῶ στὴν ἀφεντιά σας
 κι' ἄξιο μιστὸ νὰ πάρετε κοπιάστε!
 Τῆς γῆς τὰ βάθη ἄς εἶναι ὄλα δικά σας
 κι' ἄξιοι τῶν θησαυρῶν φύλακες νάστε.
 Σεῖς ξαίρετε, πού βρίσκονται κρυμμένοι,
 κάθε σκαφή μὲ διάτα σας ἄς γένη!
 Ὁ νιὸς πιά κι' ὁ παλιός, νὰ μοῦ ἐνωθῆτε
 τῶν θησαυρῶν μου οἱ φύλακες οἱ δύο
 καὶ πάντα τὸ ψηλὸ σας νὰ ἐκτελῆτε

1. Βάζοντας στὴ θέση τοῦ βαρειοῦ χρυσαφιοῦ χαρτονομίσματα.

τὸ χρέος μὲ χαρὰ καὶ μεγαλεῖο
 ἐκεῖ, πού κι' οἱ δυὸ κόσμοι, εὐτυχισμένοι,
 ὁ ἀπάνω μὲ τὸν κάτω εἶναι ἐνωμένοι.

Θησαυροφύλακας

Διχόνοια δὲ θαϊδῆς στὸ ἄξιο μας ἔργο.
 Τὸν Μάγο ἐδῶ γιὰ σύντροφο τὸν στέργω.
 (Φεύγει μὲ τὸν Φάουστ.)

Αὐτοκράτορας

Χαρτιά θεὴ νὰ χαρίσω καθενός.
 Σὲ τί θὰ τὰ ξεοδέψη, ἄς μούειπη! Ἐμπρός!

Ἀκόλουθος

(παίρνοντας).

Ἄμέσως θεὴ νὰ τρέξω νὰ γλεντήσω.

Ἐνας ἄλλος

(ἐπίσης).

Στολίδια ἐγὼ τῆς νιᾶς μου θὰ ψωνίσω.

Θαλαμηπόλος

(παίρνοντας).

Θὰ πίνω ἐγὼ καλύτερο κρασάκι.

Ἐνας ἄλλος

(ἐπίσης).

Μὲ τρῶνε ἐδῶ τὰ ζάρια στὸ τσεπάκι.

Σημαιοφόρος

(μὲ περίσκεψη).

Θὰ ξεχρεώσω πύργο καὶ χωράφι.

Ἐνας ἄλλος

(ἐπίσης).

Τὰ κρύβω ἐγὼ μαζί μὲ τὸ χρυσάφι.

Αὐτοκράτορας

Γιὰ δράση πόθο ἐπίστευα νὰ βρῶ!
 Μὰ ὄποιος σὰς ξαίρει, εὐτὺς θεὴ νὰ σὰς νοιώ-
 τὸ βλέπω, καὶ μὲ τόσο θησαυρὸ [ση.
 θεὴ νάχετε τὴν ἴδια πάντα γνώση.

Τρελλὸς¹

(πλησιάζοντας πολὺ κοντά).

Χαρίζεις, βλέπω, Ρήγα! Δὸς κι' ἐμένα!

Αὐτοκράτορας

Μπά, ζῆς; Θεὴ νὰ τὰ πιῆς. Θὰ πᾶν χαμένα.

Τρελλὸς

Τὰ μαγικά χαρτιά; Μὰ δὲν τὰ ξαίρω.

Αὐτοκράτορας

(ρίχνοντας τοὺς χαρτονομίσματα).

Γι' αὐτὸ εἶναι τοῦ χαμοῦ, ὄσα σοῦ προσ-
 [φέρω.

Τρελλὸς

Κι' ἄλλα κυλοῦν! Δὲν ξαίρω, τί νὰ κάμω!

Αὐτοκράτορας

Γιὰ σένα πέφτουν! Μάζεψτα ἀπὸ χάμω!

(Φεύγει μὲ τὴ συνοδεία του).

1. Ὁ παλιὸς γελωτοποιὸς τοῦ Ρήγα. Δὲς παραπάνω, τεῦχος 265, σελὶς 20, στήλη α'.

Τρελλός
(σὸν Μεφιστοφελῆ).

Δές, πέντε ἔχω χιλιάδες, μπρὲ παιδί!

Μεφιστοφελῆς

Πάλι ἀναστήθης, δίποδο βουταί;

Τρελλός

Συχνά αὐτὸ τόχω πάθει γιὰ τὴν ὥρα,
ποτὲ ὁμως ἔτσι φίνα, καθῶς τώρα.

Μεφιστοφελῆς

Ἰδρώτα ἔχεις γεμίσει ἀπ' τὴν χαρὰ σου.

Τρελλός

Ἀξίζουν σὰ χρυσάφι, στὰ σωστά σου;

Μεφιστοφελῆς

Μὲ αὐτὰ χορταίνεις στόμα καὶ κοιλιά.

Τρελλός

Παίρνω χωράφια, σπῆτι, ζουντανά;

Μεφιστοφελῆς

Θὰ πάρης ὅσα θάχουν ἐδῶ λίγοι.

Τρελλός

Καὶ πύργο μὲ ἓνα δάσος γιὰ κυνήγι;

Μεφιστοφελῆς

Ναί, νὰ σὲ ἰδῶ κι' ἀφέντη σοβαρό!

Τρελλός

Ἀπόψε κιόλας τέτοιος θὰ γινῶ! —
(φεύγει.)

Μεφιστοφελῆς

(μονάχος).

Ποιὸς θάειπὴ δίχως γνώση τὸν Τρελλό;

*

ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΓΑΛΑΡΙΑ

Ὁ Φάουστ. Ὁ Μεφιστοφελῆς.

Μεφιστοφελῆς

Σὲ τοῦτο τί μὲ σαίρνεις τὸ σκοτάδι;
Μέσα χαρὰ εἶναι κι' εὐθυμία!
Σὲ τόσο παρδαλὸ αὐλικῶν κοπάδι
δὲν ἔχεις πιότερη εὐκαιρία
γιὰ τὴν ψευτιά καὶ γιὰ τὰ ἀστεία;

Φάουστ

Μὴ λές αὐτὰ σὲ ἐμένα! Ἀπ' τὰ παλιά
γιὰ γλέντια δὲ σοῦ καίγεται καρφί.
Μὲ αὐτὰ τὰ σύρτα-φέρτα στὴν Αὐλὴ
κοιτᾶς νὰ μοῦ ξεφύχης μοναχά.
Μὰ ἐμένα τί κακὸ μὲ ψαίνει!
Ἡ Αὐλὴ ἀπὸ πίσω μὲ ἔχει πάρει,
τί θέλει ὁ Ρήγας τὴν Ἑλένη
ἀμέσως νάϊδῃ μὲ τὸν Πάρι.

1. Γιὰ πρότυπο ὅλης αὐτῆς τῆς ἀπάτης μὲ τὰ χαρτονομίσματα, ποὺ δὲν ἀντίκρουζαν χρυσάφι, ἐχρησίμευε στὸν ποιητὴ ἡ ἔκδοση τέτοιων ἀπὸ μιὰ Γράπεζα, ποὺ ἱδρύσε γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ὁ Σκώτος Τραπεζίτης John Law (1720).

Τοῦ ἀντρός καὶ τῆς γυναίκας σὲ καθάρια
μορφὴ θέλει νάϊδῃ τὰ τέλεια ἀχνάρια!

Ἐμπρὸς λοιπὸν! Πῶς νὰ τολμῆσω
τὸ λόγο μου νὰ πάρω πίσω;

Μεφιστοφελῆς

Βλακεία ἦταν ὁ λόγος σου σωστή.

Φάουστ

Δὲν ἔχεις, σύντροφε, σκεφτῆ,
ἢ τέχνη σου ποῦ μᾶς τραβάει.
Τοῦδωκες πλούτη στὴν ἀρχή,
τώρα καὶ γλέντι μᾶς ζητάει.

Μεφιστοφελῆς

Τὸ πράγμα τοῦτο εἶναι εὐκόλο γιὰ σένα.
Μὰ ἐδῶ ἔχομε γκρεμοὺς γιὰ νὰ ἀνεβοῦμε,
σὲ σύνορα θὲ νάμπωμε πιά ξένα
καὶ νέα χρέη ἀπάνω μας θὰ ἰδοῦμε.
Εἶναι εὐκόλο νὰ φέρω τὴν Ἑλένη
θαρρεῖς σαν τὰ χαρτιά, ποῦ ἐδῶ σκορπάω.
Μαγεῖες καὶ τζουτζέδες στουμπισμένοι
δικὰ μου εἶναι, μὲ αὐτὰ σὲ βοηθάω,
μὰ τοῦ Διαβόλου οἱ ἀγάπες δὲν μποροῦνε
γιὰ ἠρώτισσες ἀρχαῖες νὰ περνοῦνε.

Φάουστ

Νά, πάλι τὸ τραγούδι τὸ παλιό!
Μὲ σὲ ποτὲς δὲ στέκομαι στὰ πόδια!
Πατέρας εἶσαι γιὰ ὅλα μας τὰ ἐμπόδια.
Γιὰ κάθε μέσο θὲς νέο μιστό.
Ψιτ! νάειπης, ἡ δουλειὰ εἶναι τελειωμένη,
ὡς νάϊδω γύρω, μπρὸς μου θάειναι ἡ Ἑλένη.

Μεφιστοφελῆς

Οἱ Εἰδωλολάτρες μούειναι ξένοι,
κόλαση ὀρίζουν χωρισμένη.¹
Μάειναι ἓνα μέσο...

Φάουστ

Πέστο στὸ λεπτό!

Μεφιστοφελῆς

Ἀνώτερο εἶναι τοῦτο μυστικό,
γι' αὐτὸ μὲ δυσαρέσκεια θὰ τὸ εἰπῶ.—
Στὴ μοναξιά θρονιαζοῦνε θεές,
ποῦ τόπο καὶ καιρὸ δὲ λογαριάζουν.
Τὰ χάνεις, ὅταν λές λέξη γι' αὐτές.
Εἶναι οἱ Μητέρες!²

Φάουστ

(μὲ τρόμο).

Πῶς;

1. Ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς κόσμος δὲν γνωρίζει διαβόλους. Ὁ Τάρταρος των δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὴν Χριστιανικὴ Κόλαση.

2. Ὁ ποιητὴς, καθὼς γράφει στὸν Eckermann, ἐπαρακινήθηκε σ' αὐτὴ τὴ δημιουργία ἀπὸ ἓνα χωρίο τοῦ Πλούταρχου στὸ βίβλιον τοῦ Μάρκελλου (20): «Πόλις ἐστὶ τῆς Σικελίας Ἐγγύσιον οὐ μεγάλη, ἀρχαία δὲ πάνυ καὶ διὰ θεῶν ἐπιφάνειαν ἐνδοξος, ἃς καλοῦσι μητέρας κ.τ.λ.». Τὶς ἀντιλαμβάνεται δὲ τὶς θεές αὐτές σαν δημιουργοὺς τῶν ἀρχικῶν τύπων, τῶν ἀρχετύπων ὄλων τῶν πραγμάτων, δημιουργοὺς δηλ. τῶν αἰώνιων ἰδεῶν, ποὺ ἀπ' αὐτές παίρνουν τὴ μορφὴ των ὅλα τὰ φαινόμενα στὴ γῆ. Δές καὶ Εἰσαγωγή, τεῦχος 265, σελ. 14, στήλη β'.

Μεφιστοφελής

Τί, σέ τρομάζουν ;

Φάουστ

Μητέρες ! Τί παράξενα πού ήχάει !

Μεφιστοφελής

Κι' έτοι είναι. Δέν τις ξαίρετε οί θνητοί,
μά κι' από μᾶς κανέννας δέ μιλάει
γι' αὐτές. Μένουν πολύ βαθειά στή γῆ,
Σύ φταίς, ἄν θά μοῦ πᾶς ἔως ἐκεῖ.

Φάουστ

Κι' ὁ δρόμος ποιός ;

Μεφιστοφελής

Δέν ἔχει πατηθῆ,
τί δέν πατιέται. Δρόμος πού ὀδηγεῖ
στό ἀζήτητο, γιατί δέν ἠμπορεῖ
νά ζητηθῆ. — Θάξισαι ἔτοιμος ; Τί λές ;
Μάνταλα ἐκεῖ καί στέριες κλειδαριές,
δὲ θάβρης, θά γυρνᾶς σέ μοναξιές.
Νοιώθεις, τί θάειπη ἔρμιά καί μοναξιά ;

Φάουστ

Ἄς λείπουνε τέτοια ρητά !
Μάγισσας πάλι μαγειρειό
μυρίζει, βλέπω, καταδῶ
μετά ἀπό τόσο πιά καιρό. ¹
Δέν ἔπρεπε τόν κόσμο νά κοιτάξω ;
Νά μάθω τὸ ἄδειο, τὸ ἄδειο νά διδάξω ;
Μά, ἄν ἔλεγα μὲ κρίση, ὅτι ἐκοιτούσα,
μόνο ἀντιρρήσεις πάντοτε ἀπαντούσα.
Γιὰ νά γλιτώσω μάλιστα ἀπ' αὐτές,
ἔπρεπε πάλι σέ ἄγριες μοναξιές
ναρθῶ καί, μοναχός γιὰ νά μὴ ζῶ,
στό Σατανά στό τέλος νά δοθῶ. ²

Μεφιστοφελής

Κι' ἄν κολυμπώντας πέρναγες τὸ δρόμο
τοῦ Ὠκεανοῦ καί τὸ ἄπειρο ἔθωροῦσες,
μά πάλι κάποιο κύμα θά ἐκοιτοῦσες,
ὅσο κι' ἄν τοῦ χαίμοῦ θάειχες τὸν τρόμο.
Θάβλεπες κάτι. Κάποια ἐκεῖ δελφίνια
θά ἐγλίστραγαν στά βάθια τὰ γαλήνια.
Θάβλεπες ἥλιο, σύννεφα κι' ἀστριά.
Μά τίποτα δὲ θάϊδης στήν ἔρμιά
τὴν ἄδεια. Οὔτε τὸ βῆμα σου θά ἀκοῦς.
Δὲ θάβρης στέριο πράμα νά ἀκκουμπᾶς.

Φάουστ

Σάν νάησουν ὁ τρανότερος μιλάς
ἀπ' ὅλους τοὺς τρανοὺς μυσταγωγούς,
πούχουν ποτὲ νιοφώτιστους γελάσει.
Μονάχα ἐσὺ τὸ ἀντίθετο ἔχεις φτιάσει.
Μὲ στέλνεις στό ἄδειο, ἐκεῖ γιὰ νά ζητήσω
καί τέχνη, μά καί δύναμη νά αὐξήσω !
Μὲ θές σάν κειὸ τὸ γάτο τὸ χαζό.

1. Ἐννοεῖ τὴ σχετικὴ σκηνὴ στό πρῶτο μέρος.
2. Δέν πρόκειται γιὰ τὴν ἀρχικὴ του συμφωνία μὲ
τὸν Μεφιστοφελή, μά γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ του ἀπ' αὐ-
τὸν στήν Αὐλή καί τὸ ξανατράβηγμά του ἀπὸ τὴ
μοναξιά, πού ἐξοῦσε κατόπιν ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς
Μαργαρίτας.

τὰ κάστανα ἀπ' τὰ κάρβουνα νά βγάλω. ¹
Ἐμπρὸς λοιπόν ! Τὸ θάρρος μου μεγάλο.
Τὸ πᾶν στό τίποτά σου ἐγὼ θά βρῶ !

Μεφιστοφελής

Θά σέ ἐπαινέσω, πρὶν μοῦ πᾶς μακριά,
γιατί ἔμαθες καλὰ τὸ Σατανά.
Νά τοῦτο τὸ κλειδί ! ²

Φάουστ

Μικρὸς μπελάς !

Μεφιστοφελής

Πάρε το πρῶτα κι' ὕστερα γελάς !

Φάουστ

(παίρνοντας το).

Στὰ χέρια μου αὐγατάει, λάμψη σκορπιζει !

Μεφιστοφελής

Τόειδες λοιπόν εὐτύς, πόσον ἀξίζει ;
Τὸ μέρος, στίς Μητέρες ὅπου ἀνήκει,
τοῦτο θά στόβρη. Πήγαινε μὲ αὐτό !

Φάουστ

(μὲ τρόμο).

Μητέρες ! Μὲ χτυπάει, λές, ξαφνικό !
Γιατί τὴ λέξη τούτη δίχως φρίκη
τὸ αὐτί μου νά γροικήση δέν μπορεῖ ;

Μεφιστοφελής

Τοσοῦσαι στενοκέφαλος, πού αὐτὴ
ἡ λέξη ἢ νέα σέ ἔχει ἐνοχλημένο ;
Νά ἀκοῦς θές μόνο πάντα τὸ ἀκουσμένο
Τίποτα πιά, μά κι' ὅπως ἄν ἤχηση,
νά μὴ σέ νοιάξῃ, τί ἔχεις συνειθίσει
στά πλέον θαυμαστά πιά ἀπὸ καιρό.

Φάουστ

Μὰ ἀναίσθητος δὰ νάειμαι δὲ ζητῶ.
Τοῦ ἀνθρώπου στολισμὸς καί καύχημά του
εἶναι τὸ ρίγος. Ὅσο τὸ αἶσθημά του
κι' ἄν τὸ δεσμεύουν, μόνο, σάν τὸν πιάση
συγκίνηση, νογὰ βαθειά στήν πλάση
κάθε τρανὸ.

Μεφιστοφελής

Κατέβα τώρα ἐδῶ !

Κι' «ἀνέβα» θά ἠμπορούσα δὰ νά εἰπῶ. ³
Τί εἶναι τὸ ἴδιο. Φύγε ἀπ' τὰ πλασμένα
στῶν ἰδεῶν τὴ λεύτερη τὴ χώρα !
Δές, ὅσα δέν ὑπάρχουν πιά ἐδῶ τώρα !
Θά σέ ἀκλουθοῦν καί σύννεφα ⁴ ὀλοένα,
μά κίνα τὸ κλειδί, μακριά ἀπὸ σένα
νά τὰ κρατᾶς !

Φάουστ

(ἐνθουσιασμένος).

Καλά ! Πῶς μοῦ πλαταίνει
τὸ στῆθος, τὸ κλειδί μου ὅσο κρατῶ !

1. Κατὰ τὸ μῦθο τοῦ Lafontaine (9,10) «Le singe et le chat».

2. Ἀρχαῖο ἱερατικὸ σύμβολο, πού μ' αὐτὸ ἐξουσιάζεται ἡ μυστικὴ σοφία.

3. Γιατί οἱ Μητέρες ζοῦν ἐξω ἀπὸ τὸ χῶρο καί γιατί ἡ ἀντίληψη τῶν ἰδεῶν εἶναι ἐξόφωση.

4. Εἶναι οἱ ἐντυπώσεις τῆς ἐδῶ ζωῆς.

Δύναμη νέα νοιώθω, εὐλογημένη,
για τὸ ἔργο τὸ μεγάλο νὰ ἀποχτῶ!

Μεφιστοφελῆς

Οἱ φλόγες ἐνὸς τρίποδα ἠμνοῦνε,
πὼς εἶσαι στὴ βαθύτερη πιά σφαῖρα.
Στὴ λάμψη των θὰ ἰδῆς κάθε Μητέρα.
Κάθονται κάποιες κι' ἄλλες περπατοῦνε
ἐδῶθε ἐκεῖθε. Αἰώνια αὐτοῦ δουλειὰ
τοῦ αἰώνιου πνεύματός των εἶναι μιά,
ἢ πλάση κι' ἢ μετάπλαση. Τριγύρω
τὰ σχέδια ὅλης τῆς πλάσης φέρνουν γύρο.
Δὲ θὰ σὲ ἰδοῦν, γιατί δὲ βλέπουν ἄλλο
ἀπὸ τὰ σχέδια. * Κάνε ἐκεῖ καρδιά,
γιατί θὰ τρέχης κίνδυνο μεγάλο.
Σύρε γιαμιὰς στὸν τρίποδα μπροστά
κι' ἄγγιξτον πιά μὲ τοῦτο τὸ κλειδί!

Φάουστ

(παίρνει μιὰ ἀπορησιστική στάση μὲ τὸ κλειδί).

1. Ὁ τρίποδας, ἀφιερωμένος στὸ θεὸ τῆς μαντικῆς
καὶ τῆς ποιησεώς, τὸν Ἀπόλλωνα, εἶναι τὸ σύμβολο
τῆς ἐνθουσιαστικῆς ἐνατενίσεως τοῦ παρελθόντος καὶ
τοῦ μέλλοντος, ἐδῶ δὲ καὶ τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν.
2. Δὲς καὶ Πλούτ. «Περὶ τῶν ἐκλελοιπότην χρη-
στηρίων», 22 B καὶ C.

Μεφιστοφελῆς

(κοιτώντας τον).

* Ἔτσι! Καλά! Πιστὰ θὰ σὲ ἀκλουθῆ
σὰ δοῦλος σου. Θὰ ἀνέβης μὲ εὐκολία,
γιατί θὲ νὰ σὲ ὑψώνη ἢ ἐπιτυχία,
καί, πρὶν αὐτὲς τὸ νοιώσουν, θὰ γυρίσης
κι' εὐτὺς τὸν Πάρι ἐδῶ θὰ κουβαλήσης
μὲ τὴν Ἑλένη. Πρῶτος θὰ τολμήσης
τὴν πράξη τούτη! Πέστην γινομένη
καὶ θάειναι ἀπὸ τὰ σὲ κατωρθωμένη!
Κατόπιν πιά, τὰ μάγια ἔτσι τὸ κρίνουν,
τοῦ λιβανιοῦ οἱ καπνοὶ Θεοὶ θὰ γίνουν.

Φάουστ

Εἶναι ἄλλο;

Μεφιστοφελῆς

Μὲ ἓνα χτύπο κατεβαίνεις
τοῦ ποδαριοῦ καὶ μὲ ἄλλον ἀνεβαίνεις.

Φάουστ

(χιτυάει μὲ τὸ πόδι τὸ πάτωμα καὶ βυθίζεται).

Μεφιστοφελῆς

* Ἄς δοῦμε, ἂν τὸ κλειδί θὰ τὸν βοηθήσῃ!
Περίεργος πὼς εἶμαι, ἂν θὰ γυρίσῃ!

(Ἄκολουθεῖ)

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ Σ' ΕΝΑ ΣΤΑΘΜΟ

Τις στιγμὲς ἀργὰ ἀριθμῶ
στὸ σταθμὸ μὲ ὀκνὸ ρυθμὸ.
Τ' ὄχρὸ φέγγος ἀπ' τὴ δύση
ὅλα γύρω ἔχει ροδίσει.

Καὶ περνᾷς, κοπέλλα, σύ,
σ' ἓνα φόντο θαλασσί.
Κλέβεις μου τὴν ἄστατη ἔννοια,
κι' ἀλαφρή, καὶ νταντελένια,

καὶ χελιδονολαλούσα
μὲς τὰ κρόσια καὶ τὰ λοῦσα.
Πόθος γίνεσαι κρυφὸς
μὲς στὰ ξένα, μὲς στὸ φῶς.

Πῶς μοῦ ἐσπίθισεν ἡ ἔννοια
νὰ σὲ λέγαν Μανταλένια!
Κι' ὥσπου τὸ γιατί νὰ βρεῖ
φαντασία τρελλὴ ἀναβρεῖ.

Μὰ ὅλο σβήνεις μὲς στὴ δύση.
Ἔχρα - φῶς σ' ἔχει ροδίσει.
Κι' ἀπ' ἀλάργα, κι' ὀπαλένια,
πῶς μὲ φλέγεις, Μανταλένια!

Μὲ ματιὲς στερνὲς σὲ ραίνω.
Πιά ἐξεκίνησε τὸ τραῖνο.
Πῶς τὰ νεῖρατα νὰ ὑφάνω;
Μιά σὲ βλέπω, μιὰ σὲ χάνω.

* Ἀηδονίζεις μου στ' αὐτί.
Νᾶν' ἐκείνη; Νᾶν' αὐτή; ...
Μόνος πάλι μὲς στὸ τραῖνο,
ξεμακραίνω, ξεμακραίνω ...

Πίσω ἐνόχτωσεν ὁ κάμπος.
Πάει κι' ἡ δύση ... Πάει τὸ θάμπος ...
Μὰ ἡ γλυκειὰ ἢ λαλιά ἢ μελένια
σκλάβο μ' ἔχει, Μανταλένια ...

ΟΛΜΟΣ ΠΕΡΑΝΘΗΣ